

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของนักเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการกำจัดมูลฝอยของนักเรียนศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อความสำเร็จการจัดการมูลฝอย หาแนวทางและมาตรการการเผยแพร่วิธีการกำจัดมูลฝอยของโรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 กลุ่ม คือ (1) ครูของโรงเรียน เทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง จำนวน 26 คน (2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 60 คน และ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 60 คน ของโรงเรียนเทศบาล 5 อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง รวมเป็น 120 คน

ผลการวิจัยได้นำเสนอในรูปแบบของตารางข้อมูลประกอบคำบรรยาย ดังนี้

4.1 ลักษณะทั่วไปของนักเรียน

จากตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของนักเรียน พบว่า นักเรียนเป็นเพศชายและเพศหญิงจำนวนเท่ากัน บิดาของนักเรียนส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 63 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.5 รองลงมาคือ ค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.2 เป็นข้าราชการจำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.0 เป็นพนักงานบริษัทหรือรัฐวิสาหกิจ จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.2 เกษตรกร จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.8 และอื่น ๆ ได้แก่ เสียชีวิต บวช และไม่ได้ทำงาน จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.3

มารดาของนักเรียน ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 63 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.5 รองลงมาคือ ค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 39 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.5 เป็นแม่บ้านจำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.7 เป็นข้าราชการ จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.2 เป็นพนักงานบริษัทหรือรัฐวิสาหกิจ จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.5 เกษตรกร จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.8 และเสียชีวิต จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.8

ผู้ดูแลทำความสะอาดบ้านของนักเรียนส่วนใหญ่ทุกคนในครอบครัวจะช่วยกันทำ จำนวน 104 ราย คิดเป็นร้อยละ 86.7 รองลงมาคือ มารดา จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.8 บิดา จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.7 และจ้างแม่บ้านทำความสะอาด จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.8

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของเพศ อาชีพบิดามารดา และผู้ดูแลทำความสะอาดบ้าน จำแนกตามระดับชั้นปีที่ศึกษา

ลักษณะทั่วไป	จำนวน (n = 120)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	60	50.0
หญิง	60	50.0
อาชีพบิดา		
รับจ้างทั่วไป	69	57.5
ค้าขาย/ประกอบธุรกิจ	29	24.2
ข้าราชการ	12	10.0
พนักงานบริษัท/รัฐวิสาหกิจ	5	4.2
เกษตรกร	1	0.8
อื่นๆ	4	3.3
อาชีพมารดา		
รับจ้างทั่วไป	63	52.5
ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว	39	32.5
แม่บ้าน	8	6.7
ข้าราชการ	5	4.2
พนักงานบริษัท/รัฐวิสาหกิจ	3	2.5
เกษตรกร	1	0.8
อื่นๆ	1	0.8
ผู้ดูแลทำความสะอาดบ้าน		
ทุกคนช่วยกัน	104	86.7
มารดา	13	10.8
บิดา	2	1.7
จ้างแม่บ้าน	1	0.8

4.2 ความรู้ความเข้าใจเรื่องปัญหามูลฝอย

จากตารางที่ 2 – 3 พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหามูลฝอย โดยรวมแล้วนักเรียน มีความรู้ความเข้าใจเรื่องปัญหามูลฝอย โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 82.08$, S.D. = 11.822) โดยมีความรู้ความเข้าใจเรื่องปัญหามูลฝอยในระดับมากที่สุด จำนวน 66 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.0 รองลงมาคือ ระดับมาก จำนวน 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.7 ระดับน้อย และระดับปานกลาง จำนวน 9 และ 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.5 และ 5.8 ตามลำดับและเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า

นักเรียน ตอบถูกเกินกว่าร้อยละ 90.0 สำหรับเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหา มูลฝอย เรียงลำดับ ดังนี้

1. มูลฝอยเป็นแหล่งอาหาร และเพาะพันธุ์สัตว์ แมลงนำโรค ทำให้เกิดความสกปรกของ ดินและแหล่งน้ำ ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพกาย และทำลายสุขภาพจิต
2. ก่อนนำมูลฝอยไปทิ้งควรคัดแยกมูลฝอยที่ใช้ประโยชน์ได้ออกก่อนทุกครั้ง เช่น กระดาษ เป็นต้น
3. เศษอาหารทุกประเภทสามารถทิ้งลงในท่อน้ำทิ้งได้เลย เพราะเศษอาหารสามารถย่อยสลาย ได้ไม่ก่อให้เกิดอันตรายใด ๆ ต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

นักเรียน ตอบถูกเกินกว่าร้อยละ 80.0 แต่ไม่ถึงร้อยละ 90.0 สำหรับเรื่องความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับปัญหามูลฝอย เรียงลำดับดังนี้

1. มูลฝอยประเภทกระป๋องน้ำอัดลมสามารถนำกลับมาดัดแปลงใช้ใหม่ได้
2. เศษใบไม้ หญ้าแห้งต่าง ๆ เป็นมูลฝอยเปียกดังนั้นควรกำจัดโดยการนำไปทำเป็นปุ๋ยหมัก หรือการกลบฝัง
3. กระป๋องยาฆ่าแมลง หรือยารักษาโรคที่หมดอายุแล้ว สามารถทิ้งรวมกับมูลฝอยประเภท อื่น ๆ ได้
4. การใช้จานกระดาษ แก้วน้ำกระดาษ เป็นการเลือกใช้ภาชนะที่เหมาะสมที่สุด
5. การใช้ตะกร้าหรือถุงผ้าไปจ่ายตลาดดีกว่าการใช้ถุงพลาสติก เพราะเป็นการปฏิบัติเพื่อ การลดมูลฝอย
6. การใช้ยาฆ่าแมลงในบ้าน ทำให้มีสารพิษตกค้างหลงเหลืออยู่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
7. การนำมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่เป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการลดปริมาณมูลฝอย
8. มูลฝอยเป็นสิ่งของที่เสื่อมคุณภาพ ขำรุคหรือหมดสภาพการใช้งาน ซึ่งถูกทิ้งมาจาก อาคารบ้านเรือน ร้านค้า ตลาด โรงเรียน และอื่น ๆ

9. ถังมูลฝอยในบ้านควรมีเพียง 1 ใบก็พอแล้ว เพื่อรวบรวมมูลฝอยทุกประเภทใส่ถุงดำในคราวเดียว

นักเรียน ตอบถูกเกินกว่าร้อยละ 50.0 แต่ไม่ถึงร้อยละ 60.0 สำหรับเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยที่ว่า มูลฝอยที่เป็นแหล่งกำเนิดของเชื้อโรคเช่น สัตว์ที่เป็นโรคระบาดตาย ควรกำจัดด้วยการนำไปประกอบอาหารโดยทำให้สุก

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยที่นักเรียนตอบผิด ร้อยละ 50.8 คือ กระดาษหนังสือพิมพ์เก่า สามารถนำมาพับเป็นถุงเพื่อใส่กล้วยแขก หรือของทอดได้ เพราะไม่เกิดอันตรายใด ๆ ต่อผู้บริโภค

นอกจากนี้หากพิจารณาเป็นรายชั้นปี นักเรียนชั้น ป. 5 ส่วนใหญ่จะมีความรู้ความเข้าใจเรื่องปัญหามูลฝอยโดยรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 46.7 รองลงมาคือ มีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.6 มีความรู้ความเข้าใจน้อย คิดเป็นร้อยละ 10.0 และมีความรู้ความเข้าใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 6.7 ส่วนนักเรียนชั้น ป.6 ส่วนใหญ่จะมีความรู้ความเข้าใจเรื่องปัญหามูลฝอย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.3 รองลงมาคือ ความรู้ความเข้าใจมาก คิดเป็นร้อยละ 16.7 มีความรู้ความเข้าใจปานกลางและน้อย จำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 5.0

ในส่วน of ข้อมูลการสัมภาษณ์ในเรื่องการให้ความรู้ความเข้าใจของครูในเรื่องของมูลฝอยนั้นจะใช้วิธีการตามนโยบายของผู้บริหาร โดยสอดแทรกเนื้อหาตามวิชาที่สอน รวมทั้งมีการปฏิบัติเป็นประจำในตอนเช้าก่อนเข้าห้องเรียน โดยให้ครูและนักเรียนแต่ละชั้นเก็บเศษมูลฝอยในบริเวณที่รับผิดชอบ ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในปัญหามูลฝอยค่อนข้างดี เมื่อพิจารณาได้จากข้อมูลข้างต้น ที่นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยโดยรวมในระดับดีมากตอบถูกได้เกือบทุกคำถาม ยกเว้นคำถามที่ถามว่า “มูลฝอยที่เป็นแหล่งกำเนิดของเชื้อโรคเช่น สัตว์ที่เป็นโรคระบาดตาย ควรกำจัดด้วยการนำไปประกอบอาหารโดยทำให้สุก” นักเรียนตอบผิดร้อยละ 44.2 และคำถามที่ถามว่า กระดาษหนังสือพิมพ์เก่า สามารถนำมาพับเป็นถุงเพื่อใส่กล้วยแขก หรือของทอดได้ เพราะไม่เกิดอันตรายใด ๆ ต่อผู้บริโภค นักเรียนตอบผิดร้อยละ 50.8 ซึ่งสาเหตุที่นักเรียนตอบผิดค่อนข้างมากในขณะที่ข้อคำถามอื่น ๆ นักเรียนสามารถตอบถูกถึงร้อยละ 80 ขึ้นไป อาจจะเป็นเพราะการประกอบอาหารด้วยความร้อนจนอาหารสุกจะไม่ก่อให้เกิดอันตรายใด ๆ เกิดขึ้น อีกทั้งผู้ปกครองเองก็เป็นผู้ปฏิบัติ จึงทำให้นักเรียนเข้าใจว่าอาหารสุกแล้วจะไม่น่าเป็นอันตราย ส่วนการนำหนังสือพิมพ์เก่ามาพับเป็นถุงกล้วยแขกนั้น นักเรียนตอบผิดมากที่สุดอาจจะเป็นเพราะ “ความเคยชิน” ที่เห็นพ่อค้าแม่ค้าส่วนใหญ่ก็ใช้ถุงที่ทำจากกระดาษหนังสือพิมพ์เก่า หรือนักเรียนเองก็เคยนำกระดาษหนังสือพิมพ์เก่ามาพับเป็นถุงขาย จึงเข้าใจว่า หนังสือพิมพ์เก่าสามารถนำมาใส่อาหารที่มีน้ำมันได้

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละการตอบเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหามูลฝอย

ข้อความ	ตอบถูก		ตอบผิด		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. มูลฝอยเป็นแหล่งอาหาร และ เพาะพันธุ์สัตว์ แมลงนำโรค ทำให้ เกิดความสกปรกของดินและ แหล่งน้ำ ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพ กายและทำลายสุขภาพจิต	114	95.0	6	5.0	120	100.0
2. ก่อนนำมูลฝอยไปทิ้งควรคัดแยก มูลฝอยที่ใช้ประโยชน์ได้ออกก่อน ทุกครั้ง เช่น กระดาษ เป็นต้น	114	95.0	6	5.0	120	100.0
3. เศษอาหารทุกประเภทสามารถทิ้ง ลงในท่อน้ำทิ้งได้เลย เพราะเศษ อาหารสามารถย่อยสลายได้ไม่ก่อ ให้เกิดอันตรายใด ๆ ต่อมนุษย์และ สิ่งแวดล้อม	111	92.5	9	7.5	120	100.0
4. มูลฝอยประเภทกระป๋องน้ำอัดลม สามารถกลับมาคัดแปลงใช้ ใหม่ได้	106	88.3	14	11.7	120	100.0
5. เศษใบไม้ หญ้าแห้งต่าง ๆ เป็น มูลฝอยเปียกคังนั้นควรกำจัดโดย การนำไปทำเป็นปุ๋ยหมัก หรือการ กลบฝัง	105	87.5	15	12.5	120	100.0
6. กระป๋องยาฆ่าแมลง หรือยารักษา โรคที่หมดอายุแล้ว สามารถทิ้ง ร่วมกับมูลฝอยประเภทอื่น ๆ ได้	103	85.8	17	14.2	120	100.0
7. การใช้จานกระดาษ แก้วน้ำ กระดาษ เป็นการเลือกใช้ภาชนะ ที่เหมาะสมที่สุด	102	85.0	18	15.0	120	100.0

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อความ	ตอบถูก		ตอบผิด		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
8. การใช้ตะกร้าหรือถุงผ้าไปจ่ายตลาดดีกว่าการใช้ถุงพลาสติก เพราะเป็นการปฏิบัติเพื่อการลดมลพิษ	101	84.2	19	15.8	120	100.0
9. การใช้น้ำมาแมลงในบ้าน ทำให้มีสารพิษตกค้างหลงเหลืออยู่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ	100	83.3	20	16.7	120	100.0
10. การนำมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่เป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการลดปริมาณมูลฝอย	100	83.3	20	16.7	120	100.0
11. มูลฝอยเป็นสิ่งของที่เสื่อมคุณภาพ ชำรุดหรือหมดสภาพการใช้งาน ซึ่งถูกทิ้งมาจากอาคารบ้านเรือน ร้านค้า ตลาด โรงเรียน และอื่น ๆ	99	82.5	21	17.5	120	100.0
12. ถังมูลฝอยในบ้านควรมีเพียง 1 ใบ ก็พอแล้ว เพื่อรวบรวมมูลฝอยทุกประเภทใส่ถุงดำในคราวเดียว	98	81.7	22	18.3	120	100.0
13. มูลฝอยที่เป็นแหล่งกำเนิดของเชื้อโรคเช่น สัตว์ที่เป็นโรคระบาดตาย ควรกำจัดด้วยการนำไปประกอบอาหารโดยทำให้สุก	67	55.8	53	44.2	120	100.0
14. กระดาษหนังสือพิมพ์เก่า สามารถนำมาพับเป็นถุงเพื่อใส่กล้วยแขกหรือของทอดได้ เพราะไม่เกิดอันตรายใด ๆ ต่อผู้บริโภค	59	49.2	61	50.8	120	100.0

หมายเหตุ $\bar{X} = 82.08$, $S.D. = 11.822$, ระดับความรู้อ = ดีมาก

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของค่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหามูลฝอย โดยรวมจำแนกตามชั้นปีศึกษา

ระดับความรู้ความเข้าใจ ปัญหามูลฝอยโดยรวม	นักเรียนชั้น ป.5		นักเรียนชั้น ป.6		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
น้อย	6	10.0	3	5.0	9	7.5
ปานกลาง	4	6.7	3	5.0	7	5.8
มาก	28	46.7	10	16.7	38	31.7
มากที่สุด	22	36.6	44	73.3	66	55.0
รวม	60	100.0	60	100.0	120	100.0

หมายเหตุ ค่าเฉลี่ย = 82.08, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 11.822 ระดับความรู้ = ดีมาก

4.2.1 การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากแหล่งต่าง ๆ

จากตารางที่ 4 - 5 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยพบว่า นักเรียนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ โดยรวมค่อนข้างน้อย ($\bar{X} = 2.59$, S.D. = 0.537) โดยนักเรียน ร้อยละ 45.8 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยค่อนข้างน้อย นักเรียนร้อยละ 35.8 ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยบางครั้ง นักเรียนร้อยละ 10.0 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยบ่อยครั้ง นักเรียน ร้อยละ 6.7 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยนาน ๆ ครั้ง มีเพียงร้อยละ 1.7 ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยเลย

หากพิจารณารายแหล่งข้อมูลพบว่า

นักเรียนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยบ่อยครั้ง จากครู ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.236) โดยนักเรียนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากครูบ่อยครั้ง จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 94.4 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากครูค่อนข้างบ่อย จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.6

สำหรับแหล่งข้อมูลที่นักเรียนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยค่อนข้างบ่อย เรียงตามลำดับคือ

โทรทัศน์ ($\bar{X} = 3.17$, S.D. = 0.930) โดยนักเรียนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากโทรทัศน์บ่อยครั้ง จำนวน 51 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.5 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากโทรทัศน์ค่อนข้างบ่อย จำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.3 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากโทรทัศน์บางครั้ง จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.7 ได้รับ

ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากโทรทัศน์นาน ๆ ครั้ง จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.2 และไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากโทรทัศน์เลย จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.0

1. หนังสือเรียน ($\bar{X} = 2.98, S.D. = 1.061$) โดยนักเรียนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากหนังสือเรียนบ่อยครั้ง จำนวน 46 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.3 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากหนังสือเรียนค่อนข้างบ่อย จำนวน 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.2 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากหนังสือเรียนบางครั้งและนาน ๆ ครั้ง จำนวนเท่ากันคือ 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.3 และไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากหนังสือเรียนเลย จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.8

2. สมาชิกในครอบครัว ($\bar{X} = 2.87, S.D. = 0.987$) โดยนักเรียนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากสมาชิกในครอบครัวค่อนข้างบ่อย จำนวน 44 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.7 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากสมาชิกในครอบครัว เรียนบ่อยครั้ง จำนวน 33 ราย คิดเป็น ร้อยละ 27.5 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากสมาชิกในครอบครัวบางครั้ง จำนวนเท่ากันคือ 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.8 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากสมาชิกในครอบครัว นาน ๆ ครั้ง จำนวนเท่ากันคือ 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.7 และไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากสมาชิกในครอบครัว เลย จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.3

3. เพื่อน ($\bar{X} = 2.64, S.D. = 1.060$) โดยนักเรียนไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากเพื่อนเลย จำนวน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.2 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากเพื่อนเรียนค่อนข้างบ่อยครั้ง จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.7 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากเพื่อนบางครั้ง จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.8 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากเพื่อนบ่อยครั้ง จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.0 และได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากเพื่อน นาน ๆ ครั้ง จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.3

4. นิทรรศการ ($\bar{X} = 2.61, S.D. = 1.018$) โดยนักเรียนไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากนิทรรศการเลย และได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากนิทรรศการบางครั้ง จำนวนเท่ากันคือ 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.8 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากนิทรรศการค่อนข้างบ่อยครั้ง จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.2 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากนิทรรศการบ่อยครั้ง จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.3 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากนิทรรศการนาน ๆ ครั้ง จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.8

5. หนังสือพิมพ์ ($\bar{X} = 2.52, S.D. = 0.992$) โดยนักเรียนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากหนังสือพิมพ์ค่อนข้างบ่อย จำนวน 39 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.5 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากหนังสือพิมพ์บางครั้ง จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.7

ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากหนังสือพิมพ์นาน ๆ ครั้ง จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.7 ไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากหนังสือพิมพ์เลย จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.0 และได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากหนังสือพิมพ์ บ่อยครั้ง จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.2

แหล่งข้อมูลที่นักเรียนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยบางครั้ง เรียงตามลำดับคือ

1. วิทยุ ($\bar{X} = 2.32, S.D. = 1.019$) โดยนักเรียนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากวิทยุค่อนข้างบ่อย จำนวน 34 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.3 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากวิทยุนาน ๆ ครั้ง จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.3 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากวิทยุบางครั้ง จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.7 ไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากวิทยุเลย จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.8 และได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากวิทยุ บ่อยครั้ง จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.8

2. เสียงตามสาย ($\bar{X} = 2.30, S.D. = 1.152$) โดยนักเรียนไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากเสียงตามสายเลย จำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.5 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากเสียงตามสายนาน ๆ ครั้ง จำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.0 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากเสียงตามสายค่อนข้างบ่อย จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.7 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากเสียงตามสายค่อนข้างบ่อย จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.7 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากเสียงตามสายบางครั้ง จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.8 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากเสียงตามสายบ่อยครั้ง จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.0

3. เว็บไซต์ ($\bar{X} = 2.27, S.D. = 1.023$) โดยนักเรียนไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากเว็บไซต์เลย จำนวน 60 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.0 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากเว็บไซต์ บางครั้ง จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.0 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากเว็บไซต์ นาน ๆ ครั้ง และค่อนข้างบ่อย จำนวนเท่ากันคือ 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.2 และได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากเว็บไซต์ บ่อยครั้ง จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.7

4. วารสาร ($\bar{X} = 2.10, S.D. = 0.995$) โดยนักเรียนไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากวารสารเลย จำนวน 48 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.0 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากวารสารนาน ๆ ครั้ง จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.7 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากวารสารค่อนข้างบ่อย จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.5 ได้รับข้อมูลข่าวสาร

เกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากวารสารบางครั้ง จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.8 และได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากวารสารบ่อยครั้ง จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.0

หากพิจารณาตามรายชั้นปี พบว่า

นักเรียนชั้น ป.5 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยค่อนข้างบ่อยและบางครั้ง จำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 40.0 รองลงมาคือ ได้รับบ่อยครั้ง นาน ๆ ครั้ง จำนวน 6 และ 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 10. และ 6.7 ตามลำดับ มีเพียงร้อยละ 3.3 ที่ไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหา มูลฝอยเลย จำนวน 2 ราย

นักเรียนชั้น ป.6 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยค่อนข้างบ่อย จำนวน 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.7 รองลงมาคือ ได้รับบางครั้ง จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.7 ได้รับบ่อยครั้ง และนาน ๆ ครั้ง จำนวน 6 และ 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 10. และ 6.7 ตามลำดับ

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่า นักเรียนชั้น ป.6 มีความรู้ความเข้าใจปัญหามูลฝอยมากกว่า นักเรียนชั้น ป.5 ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะ นักเรียนชั้น ป.6 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหา มูลฝอยบ่อยกว่านักเรียนชั้น ป.5

จากข้อมูลนักเรียนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยค่อนข้างบ่อย หรือประมาณ 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ ซึ่งจะได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากครูมากที่สุด ทั้งนี้เป็น เพราะนโยบายที่จริงจังของโรงเรียนที่ต้องการจะสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนได้ตระหนักถึงปัญหา มูลฝอย หากไม่มีการแก้ไขอย่างจริงจัง โดยการสอดแทรกเนื้อหาความรู้ข่าวสารต่าง ๆ ในชั่วโมง เรียนให้นักเรียนได้ซึมซับอยู่เสมอ ส่วนครูเองก็ถูกกระตุ้นโดยตรงและโดยอ้อมจากนโยบายของ โรงเรียนที่จะต้องกระตือรือร้นในการแสวงหาข่าวสารใหม่ ๆ เพื่อถ่ายทอดให้นักเรียนอยู่เสมอ อีกทั้ง ยังได้รับการพัฒนาทักษะความรู้ที่เกี่ยวข้องกับมูลฝอยเพื่อมาประยุกต์ใช้ในการจัดทำกิจกรรม/โครงการ อีกด้วย ซึ่งพิจารณาได้จากข้อมูลการสัมภาษณ์

ตารางที่ 4 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจากแหล่งต่าง ๆ

ข้อความ	ความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอย										X	S.D.	ระดับความถี่
	ไม่เคยได้รับเลย		นาน ๆ ครั้ง		บางครั้ง		ค่อนข้างบ่อย		บ่อยครั้ง				
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%			
ครู						1	5.6	17	94.4		3.94	0.236	บ่อย
โทรทัศน์	6	5.0	9	7.5	14	11.7	40	33.3	51	42.5	3.17	0.930	ค่อนข้างบ่อย
หนังสือเรียน	7	5.8	16	13.3	16	13.3	35	29.2	46	38.3	2.98	1.061	ค่อนข้างบ่อย
สมาชิกเพื่อน	10	8.3	14	11.7	19	15.8	44	36.7	33	27.5	2.87	0.987	ค่อนข้างบ่อย
นิทรรศการ	29	24.2	16	13.3	25	20.8	26	21.7	24	20.0	2.64	1.060	ค่อนข้างบ่อย
หนังสือพิมพ์	31	25.8	13	10.8	31	25.8	23	19.2	22	18.3	2.61	1.018	ค่อนข้างบ่อย
วิทยุ	18	15.0	20	16.7	26	21.7	39	32.5	17	14.2	2.52	0.992	ค่อนข้างบ่อย
เสียงตามสาย	19	15.8	28	23.3	26	21.7	34	28.3	13	10.8	2.32	1.019	บางครั้ง
เว็บไซต์	33	27.5	30	25.0	19	15.8	20	16.7	18	15.0	2.30	1.152	บางครั้ง
วารสาร	60	50.0	17	14.2	18	15.0	17	14.2	8	6.7	2.27	1.023	บางครั้ง
รวม	48	40.0	26	21.7	19	15.8	21	17.5	6	5.0	2.10	0.995	บางครั้ง
											2.59	1.537	ค่อนข้างบ่อย

หมายเหตุ N = จำนวน, % = ร้อยละ

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยจำแนกตามระดับชั้น

ความถี่ในการรับข้อมูล	ชั้น ป.5		ชั้น ป.6		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
นาน ๆ ครั้ง	4	6.7	4	6.7	8	6.7
บางครั้ง	24	40.0	19	31.7	43	35.8
ค่อนข้างบ่อย	24	40.0	31	51.7	55	45.8
บ่อยครั้ง	6	10.0	6	10.0	12	10.0
ไม่ได้รับเลย	2	3.3			2	1.7
รวม	60	100.0	60	100.0	120	100.0

หมายเหตุ ค่าเฉลี่ย = 2.59, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.537, ความถี่ = ค่อนข้างบ่อย

4.3 ความคิดเห็นของนักเรียนต่อนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

จากตารางที่ 6 – 7 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้านการจัดการมูลฝอย พบว่า นักเรียน มีความคิดเห็นต่อนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โดยรวมในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.52) โดยนักเรียน ร้อยละ 54.2 มีความคิดเห็นต่อนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในระดับมาก นักเรียนร้อยละ 27.5 มีความคิดเห็นต่อนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในระดับมากที่สุด นักเรียนร้อยละ 17.5 มีความคิดเห็นต่อนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในระดับปานกลาง และนักเรียน ร้อยละ 0.8 มีความคิดเห็นต่อนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ในระดับน้อย

หากพิจารณารายข้อพบว่า

นักเรียนเห็นด้วยมากที่สุด กับเรื่องการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้านการจัดการมูลฝอย เรียงตามลำดับต่อไปนี้

1. ทำให้อากาศสะอาด ที่อยู่อาศัยดีขึ้น ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.840)
2. เป็นโครงการ/กิจกรรมที่ช่วยให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.887)
3. กิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียนอยากทำให้โรงเรียนสะอาด ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.846)
4. กิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียนทิ้งมูลฝอยได้ถูกวิธี ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.778)

นักเรียนเห็นด้วยมากที่สุด กับเรื่องการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้านการจัดการมูลฝอย เรียงตามลำดับต่อไปนี้

1. กิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียนเกิดความสามัคคีในการทำงานเป็นหมู่คณะ ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.857)
2. กิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าของมูลฝอยและสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.918)
3. กิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียนได้โรงครัวที่สะอาด เป็นผลดีต่อสุขภาพของทุกคน ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 1.008)
4. เป็นโครงการ/กิจกรรม ที่ช่วยในการพัฒนาโรงเรียน ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.883)
5. เป็นโครงการ/กิจกรรมที่ดี ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.952)
6. เป็นโครงการ/กิจกรรมที่ช่วยให้รู้จักการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.882)
7. กิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียนมีนิสัยประหยัดและเห็นคุณค่าของเศษกระดาษ ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.909)

8. กิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียนมีการแยกมูลฝอย ก่อนทิ้งทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.860)
9. กิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.936)
10. กิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะนำมูลฝอยที่ใช้แล้วมาทำให้เกิดประโยชน์อีกครั้ง ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.938)
11. กิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียนลดค่าใช้จ่ายในการซื้อสิ่งของเพื่อใช้ในการประดิษฐ์ หรืองานฝีมือต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.940)
12. กิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียนรู้จักวิธีแยกมูลฝอยประเภทต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.940)
13. เป็นโครงการ/กิจกรรมที่ช่วยให้เป็นคนช่างสังเกต ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.974)
14. ทำให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.969)
15. กิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียนสามารถสร้างรายได้จากมูลฝอยให้แก่ตนเองและครอบครัวได้ ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 1.067)
16. กิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียนต้องทำงานมากขึ้น ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 1.052)

หากพิจารณารายชั้นปี พบว่า

นักเรียนชั้น ป.5 ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 41.7 รองลงมาคือ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.0 ปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 21.7 และน้อย คิดเป็นร้อยละ 1.7

นักเรียนชั้น ป.6 ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 66.7 รองลงมาคือ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.0 และปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 13.3

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่า นักเรียนทั้ง 2 ระดับชั้น ส่วนใหญ่เห็นด้วยมากกับนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจจะเป็นเพราะนักเรียนได้รับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหา มูลฝอยจากแหล่งต่าง ๆ ก่อนข้างบ่อย ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหามูลฝอย อีกทั้งยังตระหนักถึงปัญหามูลฝอยที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต กรอบกับโรงเรียนมีกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรมทำให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรม ได้เกิดการฝึกปฏิบัติและเห็นถึงความสะอาดที่เกิดขึ้นในโรงเรียนอย่างชัดเจน

ตารางที่ 6 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของนักเรียนต่อนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น						\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เห็นด้วย			
	N	N	N	N	N	N			
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)			
1. ทำให้อากาศ สะอาด ที่อยู่ อาศัยสดชื่น	66 (55.0)	32 (26.7)	19 (15.8)	1 (0.8)	1 (0.8)	1 (0.8)	4.35	0.840	มากที่สุด
2. เป็นโครงการ/ กิจกรรมที่ช่วยให้ สิ่งแวดล้อมดีขึ้น	60 (50.0)	34 (28.3)	23 (19.2)		2 (1.7)	1 (0.8)	4.26	0.887	มากที่สุด
3. กิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียน อยากทำให้ โรงเรียนสะอาด	54 (45.0)	46 (38.3)	16 (13.3)	1 (0.8)	2 (1.7)	1 (0.8)	4.25	0.846	มากที่สุด
4. กิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียนทั้ง มูลฝอยได้ถูกวิธี	52 (43.3)	44 (36.7)	22 (18.3)	1 (0.8)		1 (0.8)	4.24	0.778	มากที่สุด
5. กิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียน เกิดความสามัคคี ในการทำงาน เป็นหมู่คณะ	43 (35.8)	46 (38.3)	28 (23.3)	2 (1.7)	1 (0.8)		4.07	0.857	มาก

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น						X	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เห็นด้วย			
	N	N	N	N	N	N			
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)			
6. กิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียน เห็นคุณค่าของ มูลฝอยและ สามารถนำกลับ มาใช้ใหม่	46 (38.3)	39 (32.5)	28 (23.3)	4 (3.3)	1 (0.8)	2 (1.7)	4.06	0.918	มาก
7. กิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียนได้ โรงครัวที่สะอาด เป็นผลดีต่อ สุขภาพของทุกคน	51 (42.5)	30 (25.0)	30 (25.0)	5 (4.2)	2 (1.7)	2 (1.7)	4.04	1.008	มาก
8. เป็นโครงการ/ กิจกรรม ที่ช่วย ในการพัฒนา โรงเรียน	40 (33.3)	44 (36.7)	31 (25.8)	3 (2.5)	1 (0.8)	1 (0.8)	4.00	0.883	มาก
9. เป็นโครงการ/ กิจกรรมที่ดี	43 (35.8)	39 (32.5)	28 (23.3)	9 (7.5)	0 (0.0)	1 (0.8)	3.97	0.952	มาก
10. เป็นโครงการ/ กิจกรรมที่ช่วย ให้รู้จักการ บำเพ็ญตนให้ เป็นประโยชน์	36 (30.0)	47 (39.2)	31 (25.8)	4 (3.3)	1 (0.8)	1 (0.8)	3.95	0.882	มาก

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น						\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เห็นด้วย			
	N	N	N	N	N	N			
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)			
11. กิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียน มีนิสัยประหยัด และเห็นคุณค่า ของเศษกระดาษ	33 (27.5)	48 (40.0)	35 (29.2)	3 (2.5)	0 (0.0)	1 (0.8)	3.94	0.909	มาก
12. กิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียน มีการแยก มูลฝอยก่อนทิ้ง ทุกครั้ง	37 (30.8)	44 (36.7)	31 (25.8)	5 (4.2)	1 (0.8)	2 (1.7)	3.91	0.860	มาก
13. กิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียน มีความ รับผิดชอบใน หน้าที่ที่ได้รับ มอบหมาย	33 (27.5)	44 (36.7)	34 (28.3)	8 (6.7)	1 (0.8)	0 (0.0)	3.85	0.936	มาก
14. กิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียน มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ที่จะ นำมูลฝอยที่ใช้ แล้วมาทำ ให้เกิดประโยชน์ อีกครั้ง	33 (27.5)	44 (36.7)	35 (29.2)	5 (4.2)	2 (1.7)	1 (0.8)	3.83	0.938	มาก

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น						\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เห็นด้วย			
	N	N	N	N	N	N			
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)			
15. กิจกรรมต่างๆ ทำให้นักเรียน ลดค่าใช้จ่ายใน การซื้อสิ่งของ เพื่อใช้ในการ ประดิษฐ์ หรือ งานฝีมือต่าง ๆ	28 (23.3)	49 (40.8)	32 (26.7)	8 (6.7)	2 (1.7)	1 (0.8)	3.78	0.940	มาก
16. กิจกรรมต่างๆ ทำให้นักเรียน รู้จักวิธีแยก มูลฝอยประเภท ต่างๆ	32 (26.7)	37 (30.8)	40 (33.3)	10 (8.3)	1 (0.8)	0 (0.0)	3.76	0.940	มาก
17. เป็นโครงการ/ กิจกรรมที่ช่วย ให้เป็นคนช่าง สังเกต	29 (24.2)	43 (35.8)	36 (30.0)	9 (7.5)	1 (0.8)	2 (1.7)	3.74	0.974	มาก
18. ทำให้นักเรียน ได้ศึกษา ค้นคว้าความรู้ ใหม่ๆ	27 (22.5)	40 (33.3)	39 (32.5)	9 (7.5)	2 (1.7)	3 (2.5)	3.69	0.969	มาก

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น						\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เห็นด้วย			
	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)			
19. กิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียน สามารถสร้าง รายได้จากมูลฝอย ให้แก่ตนเองและ ครอบครัวได้	27 (22.5)	40 (33.3)	34 (28.3)	14 (11.7)	4 (3.3)	1 (0.8)	3.61	1.067	มาก
20. กิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียน ต้องทำงาน มากขึ้น	22 (18.3)	30 (25.0)	41 (34.2)	22 (18.3)	2 (1.7)	3 (2.5)	3.41	1.052	มาก
รวม							3.93	0.522	มาก

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นของนักเรียนต่อนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โดยรวมจำแนกตามระดับชั้น

ระดับความคิดเห็น	ชั้น ป.5		ชั้น ป.6		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มากที่สุด	21	35.0	12	20.0	33	27.5
มาก	25	41.7	40	66.7	65	54.2
ปานกลาง	13	21.7	8	13.3	21	17.5
น้อย	1	1.7			1	0.8
รวม	60	100.0	60	100.0	120	100.0

หมายเหตุ ค่าเฉลี่ย = 3.93, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.522, ความคิดเห็น = มาก

4.4 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้านการจัดการมูลฝอย

จากตารางที่ 8 – 9 ความคิดเห็นของนักเรียนต่อนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน พบว่านักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้านการจัดการมูลฝอยโดยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.618) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปฏิบัติเรื่องการละเว้นละเว้นการใช้โฟมในงานประดิษฐ์หรือทำกระทง ละเว้นการใช้ถุงพลาสติกหรือโฟมบรรจุอาหาร และใช้กระดาษให้เป็นประโยชน์ทั้ง 2 ด้านที่นักเรียนมีส่วนร่วมมากเป็นอันดับต้น ๆ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะได้รับการถ่ายทอดความรู้จากครู การรณรงค์จากสื่อ การทำกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน หรือแม้แต่ในชั่วโมงการประดิษฐ์ที่ไม่ใช้วัสดุประเภทโฟม โดยนักเรียนร้อยละ 41.7 มีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้านการจัดการมูลฝอยโดยรวมในระดับ มาก นักเรียนร้อยละ 27.5 มีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้านการจัดการมูลฝอยโดยรวมในระดับปานกลาง นักเรียนร้อยละ 26.7 มีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้านการจัดการมูลฝอยโดยรวมในระดับมากที่สุด นักเรียนร้อยละ 2.5 มีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้านการจัดการมูลฝอยโดยรวมในระดับน้อย และนักเรียนร้อยละ 1.7 ไม่เคยมีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้านการจัดการมูลฝอยเลย

หากพิจารณารายข้อพบว่านักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยในระดับมากทุกข้อความเรียงตามลำดับดังนี้

1. ละเว้นการใช้โฟมในงานประดิษฐ์หรือทำกระทง ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.947)
2. ละเว้นการใช้ถุงพลาสติกหรือโฟมบรรจุอาหาร ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 1.072)
3. ใช้กระดาษให้เป็นประโยชน์ทั้ง 2 ด้าน ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.950)
4. แนะนำให้คนในครอบครัว ญาติพี่น้อง หรือเพื่อน นำเศษผ้ามาตัดแปลงเป็นพรมเช็ดเท้า ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.951)
5. รวบรวมกระดาษที่ไม่ใช้แล้วเพื่อนำไปขายหรือนำกลับมาใช้ประโยชน์ ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.988)
6. นำของใช้ที่ชำรุดมาซ่อมแซม ได้แก่ เตาเริด ตู้เย็น โตะ โทรทัศน์ เป็นต้น ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.967)
7. นำเครื่องนุ่งห่ม หรือของเล่นที่ไม่ใช้แล้วไปบริจาค ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 1.125)
8. กำจัดเศษอาหารโดยการทำเป็นปุ๋ยหมัก หรือฝังกลบ ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 1.111)
9. ไม่ทิ้งมูลฝอยลงพื้นแต่ทิ้งในภาชนะที่รองรับ ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.966)
10. ทำความสะอาดขวดแก้ว และขวดพลาสติกเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 1.130)

11. นำขวดที่ทำจากพลาสติกหรือแก้วที่ใช้แล้ว มาประดิษฐ์เป็นแจกันใส่ดอกไม้ ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 1.044)
12. นำกล่องกระดาษมาตัดแปลงเป็นที่ทิ้งมูลฝอยแห้ง ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.985)
13. นำถุงพลาสติก (ถุงหูหิ้ว) นำกลับมาใช้บรรจุของซ้ำอีก ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 1.183)
14. ปะชุนเสื้อผ้า เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 1.090)

หากพิจารณาแยกตามรายชั้นปี พบว่า

นักเรียนชั้น ป.5 มีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 36.7 รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 35.0 มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.7 และไม่เคยมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอย คิดเป็นร้อยละ 1.7

นักเรียนชั้น ป.6 มีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 48.3 รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.7 มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 18.3 มีส่วนร่วมในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 5.0 และไม่เคยมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอย คิดเป็นร้อยละ 1.7

จากข้อมูลข้างต้น นักเรียนชั้น ป.5 มีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยน้อยกว่า นักเรียนชั้น ป.6 โดยนักเรียนชั้น ป.6 มีส่วนร่วมมากในการจัดการมูลฝอย ส่วนนักเรียนชั้น ป.5 มีส่วนร่วมปานกลางในการจัดการมูลฝอย ซึ่งอาจจะเป็นเพราะนักเรียนชั้น ป.6 มีการดำเนินโครงการรวมทั้งเข้าร่วมเป็นคณะทำงานในโครงการต่าง ๆ มากกว่านักเรียนชั้น ป.5 จึงทำให้มีบทบาทมากกว่านักเรียนชั้น ป.5 นอกจากนี้ การเป็นรุ่นพี่จึงต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการจัดการเรื่องของมูลฝอย ทำให้เป็นแรงกระตุ้นให้นักเรียนชั้น ป.6 เข้ามีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยมากขึ้น

หากพิจารณาข้อมูลข้างต้นประกอบกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นักเรียนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามนโยบายของโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน ตามโครงการต่าง ๆ ที่นักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผน ส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผน รวมไปถึงการประเมินผลการดำเนินงาน รวมทั้งการนำผลการประเมินที่ได้มาเป็นข้อมูลในการดำเนินกิจกรรม/โครงการใหม่ หรือปรับปรุงกิจกรรม/โครงการเดิมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หรือให้เกิดกิจกรรม/โครงการต่อเนื่อง ซึ่งจะเห็นได้จากโครงการต่อเนื่องที่ขยายผลจากกิจกรรม สามารถประมวลได้ดังนี้ เริ่มจากนโยบายของโรงเรียนในการให้ความรู้แก่นักเรียนผ่านครูรวมทั้งการสอดแทรกความรู้ต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนในช่วงโมเรียนทำให้นักเรียนได้มีความรู้เกี่ยวกับมูลฝอยในเบื้องต้น รวมทั้งการปลูกจิตสำนึกให้เข้าใจถึงปัญหามูลฝอยจากนั้นก็ให้นักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียน ตั้งแต่การเข้าเป็นกรรมการดำเนินงาน เพื่อให้นักเรียนรู้สึกว่าเป็นเรื่องของตนเองโดยตรง และเห็นความชัดเจน

ของการปฏิบัติหรือการแก้ไขปัญหามูลฝอย และรวมไปถึงผลประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับในรูปแบบต่าง ๆ เมื่อนักเรียนมีความพร้อมก็จะส่งผลให้เกิดการดำเนินการต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน และมีความต่อเนื่องกัน เช่น กิจกรรมดาวพิเศษที่ให้นักเรียนมีจิตสำนึกในเรื่องของปัญหามูลฝอย โดยการปฏิบัติอย่างถูกวิธี รู้จักประเภทของมูลฝอย และสามารถจำแนกมูลฝอยได้ก็จะเกิด กิจกรรมคัดแยกมูลฝอยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดธนาคารมูลฝอย ปุ๋ยหมัก และโครงการงานประดิษฐ์จากเศษวัสดุเหลือใช้จากมูลฝอยต่าง ๆ โดยการคัดแยกมูลฝอยจะแยกมูลฝอยแห้งและมูลฝอยเปียก มูลฝอยแห้งก็จะเข้าสู่กระบวนการของธนาคารมูลฝอย ส่วนมูลฝอยเปียกก็จะทำปุ๋ยหมัก

ตารางที่ 8 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการจัดการมูลฝอย

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม						X	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เคย			
	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)			
1. ละเว้นการใช้โฟมในงานประดิษฐ์หรือทำกระทง	42 (35.0)	23 (19.2)	30 (25.0)	4 (3.3)	0 (0.0)	21 (17.5)	4.04	0.947	มาก
2. ละเว้นการใช้ถุงพลาสติกหรือโฟมบรรจุอาหาร	42 (35.0)	33 (27.5)	29 (24.2)	6 (5.0)	4 (3.3)	6 (5.0)	3.90	1.072	มาก
3. ใช้กระดาษให้เป็นประโยชน์ทั้ง 2 ด้าน	35 (29.2)	45 (37.5)	29 (24.2)	6 (5.0)	2 (1.7)	3 (2.5)	3.90	0.950	มาก
4. แนะนำให้คนในครอบครัวญาติ พี่น้อง หรือเพื่อน นำเศษผ้ามาตัดแปลงเป็นพรม เชื้อเต้า	32 (26.7)	37 (30.8)	34 (28.3)	4 (3.3)	2 (1.7)	11 (9.2)	3.85	0.951	มาก

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม						\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย	ไม่เคย			
	ที่สุด	กลาง	น้อย	น้อย	ที่สุด				
	N	N	N	N	N	N			
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)			
5. รวบรวมกระดาษที่ไม่ใช้แล้วเพื่อนำไปขายหรือนำกลับมาใช้ประโยชน์	34 (28.3)	40 (33.3)	33 (27.5)	5 (4.2)	3 (2.5)	5 (4.2)	3.84	0.988	มาก
6. นำของใช้ที่ชำรุดมาซ่อมแซมได้แก่ เตารีด ตู้เย็น โต๊ะโทรทัศน์ เป็นต้น	33 (27.5)	29 (24.2)	42 (35.0)	3 (2.5)	2 (1.7)	11 (9.2)	3.81	0.967	มาก
7. นำเครื่องนุ่งห่มหรือของเล่นที่ไม่ใช้แล้วไปบริจาค	40 (33.3)	29 (24.2)	29 (24.2)	13 (10.8)	3 (2.5)	6 (5.0)	3.79	1.125	มาก
8. กำจัดเศษอาหารโดยการทำเป็นปุ๋ยหมัก หรือฝังกลบ	32 (26.7)	29 (24.2)	25 (20.8)	11 (9.2)	3 (2.5)	20 (16.7)	3.76	1.111	มาก
9. ไม่ทิ้งมูลฝอยลงพื้นแต่ทิ้งในภาชนะที่รองรับ	29 (24.2)	36 (30.0)	36 (30.0)	12 (10.0)		7 (5.8)	3.73	0.966	มาก
10. ทำความสะอาดขวดแก้ว และขวดพลาสติกเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก	33 (27.5)	36 (30.0)	29 (24.2)	9 (7.5)	6 (5.0)	7 (5.8)	3.72	1.130	มาก

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม						\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เคย			
	N	N	N	N	N	N			
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)			
11. นำขวดที่ทำจากพลาสติกหรือแก้วที่ใช้แล้ว มาประดิษฐ์เป็นแจกันใส่ดอกไม้	30 (25.0)	28 (23.3)	41 (34.2)	12 (10.0)	2 (1.7)	7 (5.8)	3.64	1.044	มาก
12. นำกล่องกระดาษมาตัดแปลงเป็นที่ตั้งมูลฝอยแห้ง	25 (20.8)	26 (21.7)	44 (36.7)	14 (11.7)		11 (9.2)	3.57	0.985	มาก
13. นำถุงพลาสติก (ถุงหิ้ว) นำกลับมาใช้บรรจุของซ้ำอีก	25 (20.8)	33 (27.5)	26 (21.7)	19 (15.8)	6 (5.0)	11 (9.2)	3.48	1.183	มาก
14. ประชุมเสื้อผ้าเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่	24 (20.0)	27 (22.5)	45 (37.5)	10 (8.3)	6 (5.0)	8 (6.7)	3.47	1.090	มาก
รวม							3.74	0.618	มาก

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้านการจัดการมูลฝอยโดยรวม
จำแนกตามระดับชั้น

ระดับการมีส่วนร่วม	ชั้น ป.5		ชั้น ป.6		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มากที่สุด	16	26.7	16	26.7	32	26.7
มาก	21	35.0	29	48.3	50	41.7
ปานกลาง	22	36.7	11	18.3	33	27.5
น้อย			3	5.0	3	2.5
ไม่เคย	1	1.7	1	1.7	2	1.7
รวม	60	100.0	60	100.0	120	100.0

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมในโรงเรียน เพื่อช่วยลดปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นในโรงเรียน นักเรียนให้ความเห็นดังนี้

จากตารางที่ 10 ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมในโรงเรียนเพื่อช่วยลดปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้น นักเรียนได้เสนอแนะว่า กิจกรรมเพื่อช่วยลดปริมาณมูลฝอยที่โรงเรียนควรจัดเพิ่มเติม กิจกรรมที่นักเรียนแสดงความคิดเห็นมากที่สุดคือ การจัดกิจกรรมให้นักเรียนเก็บมูลฝอยเป็นประจำ รองลงมาคือ กิจกรรมรีไซเคิล มูลฝอยหอม โครงการตาวิเศษ การรณรงค์เก็บมูลฝอยตามชุมชน หมู่บ้าน ทำป้ายรณรงค์ หรือประชุมลดมูลฝอย โครงการแข่งขันเก็บมูลฝอยแล้วนำมาประดิษฐ์ กิจกรรมเก็บมูลฝอยมาแลกขนมหรือน้ำ พาไปทัศนศึกษานอกโรงเรียน จัดนิทรรศการ “โรงเรียนสะอาดด้วยมือเรา” หรือ “โรงเรียนสีขาว” จัดกิจกรรมและสอนเรื่องมูลฝอย โครงการทานอาหารในโรงอาหารให้เป็นระเบียบ ลดมูลฝอย นำมูลฝอยไปขาย หรือเอามูลฝอยมาเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนให้มากที่สุด และกิจกรรมการซ่อมแซมถังมูลฝอย เก็บเศษกระดาษ ตามลำดับ

ตารางที่ 10 จำนวนข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมในโรงเรียนเพื่อช่วยลดปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นในโรงเรียนของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ	จำนวน
1. กิจกรรมเก็บมูลฝอยในโรงเรียน เก็บมูลฝอยวันละชนิดจิตแจ่มใส และตามบริเวณที่รับผิดชอบ รักษาสิ่งแวดล้อม จัดชมรมเก็บมูลฝอยเพื่อโรงเรียนจัดกิจกรรมการรณรงค์เก็บมูลฝอย ตอนเช้า หรือตอนเย็น หรือช่วงวันศุกร์ทุกวัน หรือจัดชั่วโมงเก็บมูลฝอย ทุกคนช่วยกันเก็บมูลฝอยในโรงเรียนทุกชั้น หลังเลิกแถวตอนเช้าให้ทุกชั้น ไปเก็บมูลฝอยพร้อมกันทุกวัน	18
2. กิจกรรมมูลฝอยรีไซเคิล เช่น นำกล่องกระดาษมาเป็นที่ใส่หนังสือ นำมูลฝอยมาประดิษฐ์สิ่งของ เอากล่องมาทำกระเป๋าล้างแก้ว ขวด แล้วนำมาประดิษฐ์	17
3. มูลฝอยหอม	8
4. โครงการตาวิเศษ	6
5. รณรงค์เก็บมูลฝอยตามชุมชนและหมู่บ้านตามโรงเรียน และทำป้ายรณรงค์ประชุมลดมูลฝอย	6
6. แข่งเก็บมูลฝอยแล้วนำมาประดิษฐ์ จัดงานให้นักเรียนเก็บมูลฝอยมาแลกขนมหรือน้ำ	4
7. พาไปทัศนศึกษานอกโรงเรียน	4
8. จัดนิทรรศการ “โรงเรียนสะอาดด้วยมือเรา” “โรงเรียนสีขาว”	3
9. จัดกิจกรรมและสอนเรื่องมูลฝอย	2
10. ทานอาหารในโรงอาหารให้เป็นระเบียบ ลดมูลฝอย	2
11. นำมูลฝอยไปขาย เอามูลฝอยมาเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนให้มากที่สุด	2
12. กิจกรรมการซ่อมแซมถังมูลฝอย เก็บเศษกระดาษ	2

ข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอยในโรงเรียนของนักเรียน ตารางที่ 11 ข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอยในโรงเรียนของนักเรียน นักเรียนได้เสนอแนะว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอยในโรงเรียนทำได้ โดยการช่วยเก็บมูลฝอยในโรงเรียนและนอกโรงเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ การนำมูลฝอยมารีไซเคิล การทิ้งมูลฝอยให้เป็นที่เป็นทางและเก็บมูลฝอย การร่วมกันแยกมูลฝอย การนำมูลฝอยมา

ทำเป็นปัญหาหมัก การเดินรณรงค์มูลฝอย การช่วยกันทำความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบให้ดี การช่วยเป็นหูเป็นตาให้กับโรงเรียน การไม่เอาขนมออกจากโรงอาหาร และการเป็นตัวแทนของห้องนำมูลฝอยไปประกวด ตามลำดับ

ตารางที่ 11 จำนวนข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอยในโรงเรียนของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ	จำนวน
1. ช่วยเก็บมูลฝอยในโรงเรียนและนอกโรงเรียน	26
2. นำมูลฝอยมารีไซเคิล มาประดิษฐ์กระดาษ มาประยุกต์ นำถุงพลาสติกที่ไม่ใช้เป็นชุดแฟนซี	19
3. ทิ้งมูลฝอยให้เป็นที่เป็นที่ทางและเก็บมูลฝอย	17
4. ร่วมกันแยกมูลฝอย	8
5. นำมูลฝอยมาทำเป็นปัญหาหมัก	7
6. เดินรณรงค์มูลฝอย	7
7. ช่วยกันทำความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบให้ดี	4
8. จะช่วยเป็นหูเป็นตาให้กับโรงเรียน	3
9. ไม่เอาขนมออกจากโรงอาหาร	2
10. เป็นตัวแทนของห้องนำมูลฝอยไปประกวด	1

4.5 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้านการจัดการมูลฝอย

การศึกษาครั้งนี้ได้ตั้งสมมติฐานไว้ 3 ประการคือ

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องปัญหามูลฝอยที่แตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้านการจัดการมูลฝอย แตกต่างกัน
2. ความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยที่แตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้านการจัดการมูลฝอย แตกต่างกัน
3. ความคิดเห็นของนักเรียนต่อนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่แตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้านการจัดการมูลฝอยแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อ 1

สมมติฐานข้อ 1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องปัญหามูลฝอยที่แตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้านการจัดการมูลฝอย แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า $\chi^2_{\text{คำนวณ}} = 12.80$ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า χ^2 จากการเปิดตาราง ที่ $df = (4-1)(5-1) = 12$ $\alpha = .05$ ได้ค่า $\chi^2_{\text{ตาราง}} = 21.03$ ดังนั้นจึงไม่ยอมรับสมมติฐาน แสดงว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องปัญหามูลฝอยที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้านการจัดการมูลฝอย หรือความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องปัญหามูลฝอยไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้านการจัดการมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงผลในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องปัญหามูลฝอยกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้านการจัดการมูลฝอย

ความรู้ ความ เข้าใจ	ระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้านการจัดการมูลฝอย											
	ไม่เคย		น้อย		ปานกลาง		มาก		มากที่สุด		รวม	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
น้อย	-	-	-	-	3	2.5	5	4.2	1	0.8	9	7.5
ปาน กลาง	-	-	-	-	4	3.3	3	2.5	-	-	7	5.8
มาก	1	0.8	-	-	15	12.5	13	10.8	9	7.5	38	31.7
มากที่สุด	-	-	3	2.5	11	9.2	29	24.2	22	18.3	66	55.0
รวม	1	0.8	3	2.5	33	27.5	50	41.7	32	25.8	119	100.0

$$\chi^2_{\text{คำนวณ}} = 12.803 \quad df = 12$$

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อ 2

สมมติฐานข้อ 2 ความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยที่แตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้านการจัดการมูลฝอยแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า $\chi^2_{\text{คำนวณ}} = 19.44$ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า χ^2 จากการเปิดตาราง ที่ $df = (5-1)(5-1) = 16$ $\alpha = .05$ ได้ค่า $\chi^2_{\text{ตาราง}} = 26.30$ ดังนั้นจึงไม่ยอมรับสมมติฐาน แสดงว่า ความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้านการจัดการมูลฝอยแตกต่างกัน หรือความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้านการจัดการมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงผลในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามูลฝอยกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้านการจัดการมูลฝอย

ความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสาร	ระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้านการจัดการมูลฝอย											
	ไม่เคย		น้อย		ปานกลาง		มาก		มากที่สุด		รวม	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
ไม่เคยได้	-	-	-	-	1	0.8	-	-	1	0.8	2	1.7
รับ												
นานๆ	-	-	1	0.8	4	3.3	3	2.5	-	-	8	6.7
ครั้ง												
บางครั้ง	-	-	2	1.7	17	14.2	18	15.0	6	5.0	43	35.8
ค่อนข้าง	2	1.7	-	-	10	8.3	22	18.3	21	17.5	55	45.8
บ่อย												
บ่อยครั้ง	-	-	-	-	1	0.8	7	5.8	4	3.3	12	10.0
รวม	2	1.7	3	6.7	33	27.4	50	41.6	31	25.8	120	100.0

$$\chi^2_{\text{คำนวณ}} = 19.44 \quad df = 16$$

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อ 3

สมมติฐานข้อ 3 ความคิดเห็นของนักเรียนต่อนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้านการจัดการมูลฝอยแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า $\chi^2_{\text{คำนวณ}} = 121.52$ ซึ่งมีค่ามากกว่า χ^2 จากการเปิดตาราง ที่ $df = (5-1)(5-1) = 16$ $\alpha = .05$ ได้ค่า $\chi^2_{\text{ตาราง}} = 21.030$ ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน แสดงว่าความคิดเห็นของนักเรียนต่อนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้านการจัดการมูลฝอยแตกต่างกัน หรือความคิดเห็นของนักเรียนต่อนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้านการจัดการมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงผลในตารางที่ 14

ตารางที่ 13 ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักเรียนต่อนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในการปฏิบัติด้านการจัดการมูลฝอย

ความคิดเห็นต่อ	ระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้านการจัดการมูลฝอย											
	ไม่เคย		น้อย		ปานกลาง		มาก		มากที่สุด		รวม	
นโยบาย	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
น้อย	1	0.8	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.8
ปานกลาง	-	-	2	1.7	15	12.5	3	2.5	1	0.8	21	17.5
มาก	-	-	1	0.8	18	15.0	38	31.7	8	6.7	65	54.2
มากที่สุด	1	0.8	-	-	-	-	9	7.5	23	19.2	33	27.5
รวม	2	0.8	3	5.8	33	44.6	50	41.7	32	16.7	120	100.0

$$\chi^2_{\text{คำนวณ}} = 121.52 \quad df = 16$$

4.6 การสัมภาษณ์ผู้บริหาร คณาครู และหัวหน้านักเรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูพบว่า รูปแบบในการดำเนินงานจัดการมูลฝอยในโรงเรียน จะเน้นการมีส่วนร่วมทั้งนักเรียน และบุคลากรของโรงเรียนทุกระดับ นอกจากนี้ ยังร่วมมือกับชุมชนในการดำเนินโครงการเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอย มีการเปิดโอกาสทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งชุมชนมีบทบาทในการร่วมกันคิดหาแนวทางป้องกัน และแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โครงการที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดมูลฝอยที่โรงเรียนได้ดำเนินการ ได้แก่ โครงการลดมลพิษพิชิตมูลฝอย มีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการร่วม 7 กิจกรรม คือ กิจกรรมดาวพิเศษ กิจกรรมคัดแยกมูลฝอย กิจกรรมธนาคารมูลฝอย กิจกรรมกระดาษรีไซเคิล กิจกรรมเกษตรครบวงจร ปุ๋ยหมักและ EM กิจกรรมอิฐบล็อกจากกระดาษไม่ไร้ค่า และกิจกรรมบ้านนำอยู่ในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว คณะกรรมการโรงเรียนและครู ได้ประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อม โดยการนำทางเลือกในการจัดกิจกรรมทั้งหมดมาวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนา มีรูปแบบในการดำเนินการแต่ละกิจกรรมดังนี้

- กิจกรรมดาวพิเศษ เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนโดยให้สถานักเรียนมีบทบาทในการร่วมวางแผน/ดำเนินการ ให้นักเรียนแต่ละชั้นรับผิดชอบทำความสะอาดบริเวณตามเขตแดน และให้คณะกรรมการสถานักเรียนเป็นผู้ประเมินผล

- กิจกรรมคัดแยกมูลฝอยและธนาคารมูลฝอย เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน โดยให้นักเรียนทุกคนร่วมคัดแยกมูลฝอยในห้องเรียนและที่บ้าน เพื่อนำมาฝากจำหน่ายที่ธนาคารมูลฝอยของโรงเรียน ซึ่งทางโรงเรียนจะจัดเจ้าหน้าที่บันทึกการขายมูลฝอยของผู้ที่นำมาฝาก และให้ผู้รับซื้อมูลฝอยมารับซื้อมูลฝอยในโรงเรียน

- กิจกรรมกระดาษรีไซเคิล เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยความสมัครใจ โดยการนำนักเรียนที่สนใจไปศึกษาดูงานการทำกระดาษสาจากชุมชน แล้วให้นักเรียนทำการทดลองค้นคว้าวิธีการทำกระดาษให้ได้ผลดีมีคุณภาพจากการประยุกต์ความรู้ที่ได้ไปศึกษาดูงาน รวมทั้งจัดให้นักเรียนชั้น ป.3 – ป.6 ได้ศึกษาวิธีทำกระดาษรีไซเคิลและทดลองปฏิบัติในชั่วโมงงานประดิษฐ์เศษวัสดุ เมื่อนักเรียนทำกระดาษรีไซเคิลได้แล้วก็จะนำมาใช้ทำของใช้ในชั่วโมงงานประดิษฐ์เศษวัสดุ และนำไปจำหน่ายเป็นรายได้ให้แก่นักเรียน

- กิจกรรมเกษตรครบวงจร ปุ๋ยหมักและ EM เน้นการลงมือปฏิบัติจริง โดยให้นักเรียนชั้น ป.3-ป.6 เรียนวิธีทำการเกษตรปลูกผักปลอดสารพิษและเพาะเห็ด ให้นำผลการของโรงเรียนไปศึกษาวิธีการทำ EM จากกองอนามัยและสิ่งแวดล้อมของเทศบาล และนำความรู้ที่ได้มาทำปุ๋ยหมักโดย

ทดลองใส่สาร EM เป็นตัวช่วยในการย่อยสลายและให้นักเรียนได้ใช้ในการเกษตร รวมทั้งนำสาร EM ใช้ในการกำจัดศัตรูพืช

- กิจกรรมการทำอิฐบดจากกระดาษไม่ไร้ค่า เน้นนักเรียนชั้น ป.6 ที่มีความสนใจให้ทำการศึกษา ทดลองส่วนผสมในการทำอิฐบดจากกระดาษ และนำไปให้หน่วยงานที่มีเครื่องทดสอบความทนทานของผลผลิต จนได้ผลเป็นที่น่าพอใจ และให้นักเรียนดำเนินการผลิตอิฐบดจากกระดาษไม่ไร้ค่า

โดยกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่มีความเชื่อมโยงและเกิดประโยชน์อย่างสูงสุด ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

กิจกรรมดาวพิเศษ ก่อให้เกิดการคัดแยกมูลฝอย ทำให้เกิดมูลฝอยเปียก และมูลฝอยแห้ง มูลฝอยเปียกนำมาทำเป็นปุ๋ยหมัก โดยสาร EM เพื่อใช้ในการเกษตร ส่วนมูลฝอยแห้ง ผ่านธนาคารมูลฝอย เพื่อนำไปจำหน่าย สำหรับกระดาษที่ดำเนินกิจกรรมกระดาษรีไซเคิล กิจกรรมประดิษฐ์สิ่งของจากกระดาษรีไซเคิลและมูลฝอยเหลือใช้ รวมถึงกิจกรรมทำอิฐบดจากกระดาษไม่ไร้ค่า

- กิจกรรมบ้านน่าอยู่ เป็นกิจกรรมที่จัดทำร่วมกับชุมชน โดยดำเนินการในชุมชน เพื่อประกวดบ้านที่จัดเก็บมูลฝอยได้ถูกวิธี

ในการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมูลฝอย เช่น ธนาคารมูลฝอย กองทุนมูลฝอย หรือโครงการต่าง ๆ โรงเรียนมีการจัดการ โดยมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ โดยให้นักเรียนเป็นสื่อกลางระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและประธานชุมชน พร้อมกับขอความร่วมมือในการเผยแพร่ขยายผลกิจกรรมไปยังชุมชนอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อขอรับความอนุเคราะห์วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน และส่งวิทยากรมาให้ความรู้ต่าง ๆ เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับการทำปุ๋ยหมัก การทำกระดาษรีไซเคิล เป็นต้น อีกทั้งยังมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้ครู นักเรียน รวมทั้งบุคลากรทุกระดับในโรงเรียนร่วมกันรับผิดชอบในขอบเขตที่ได้รับมอบหมาย ทำให้ง่ายต่อการติดตามประเมินผล ซึ่งโรงเรียนมีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานอย่างเพียงพอและเหมาะสม รวมทั้งมีสถานที่ในการเก็บมูลฝอย (ที่สามารถนำกลับมาใช้ หรือขายได้) และทางโรงเรียนจะให้บริษัท หรือร้านที่รับซื้อมูลฝอย มาซื้อมูลฝอย เพื่อให้นักเรียนมีรายได้ และบางโครงการโรงเรียนได้รณรงค์ร่วมกับชุมชนในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น โครงการลดมลพิษพิชิตมูลฝอย เป็นต้น ส่วนปัญหาที่สำคัญที่สุดในการดำเนินกิจกรรม คือ นักเรียนบางส่วนยังแยกมูลฝอยไม่ถูกต้องบางคนยังไม่รู้ว่ามูลฝอยชนิดใดเป็นมูลฝอยชนิดแห้งหรือชนิดเปียก อีกทั้งบางส่วนยังไม่เห็นความสำคัญของการแยกมูลฝอย และไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ฉะนั้นครูประจำชั้นควรให้ความรู้ความเข้าใจ คอยแนะนำ และกระตุ้นจิตสำนึกของนักเรียนให้ลงมือปฏิบัติให้มากขึ้น และ

ต่อเนื่องสม่ำเสมอ นอกจากนี้ ชุมชนบางส่วนยังไม่ค่อยเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อม ฉะนั้นทางโรงเรียนจะต้องนำนักเรียนเข้าไปทำกิจกรรม เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกคนในชุมชนโดยรณรงค์การจัดเก็บและแยกมูลฝอยและบางครั้งทางโรงเรียนยังขาดงบประมาณในการดำเนินการ จึงต้องขอรับงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน หรือขอบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา

จากการดำเนินนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารโรงเรียน ครูในโรงเรียนเห็นว่านโยบายมีความชัดเจน มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบโดยนำวิธีการ Reduce Reuse Repair recycle มาใช้เป็นพื้นฐานของกิจกรรม มีการจัดทำแผนการดำเนินงานที่สามารถประเมินผลโครงการได้ชัดเจน และให้ความสำคัญของผลการประเมิน โดยการใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาให้มีกิจกรรมที่ได้ประโยชน์สูงสุด และเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดของคนในชุมชน มีการสอดแทรกความรู้ให้นักเรียนอย่างสม่ำเสมอโดยบูรณาการเข้าไปในแผนการสอนวิชา งานบ้าน มีการสนับสนุนเครื่องใช้ หรืองบประมาณในการดำเนินงานอย่างเพียงพอค้ำค้ำทุน จากโครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการทำให้คนในชุมชนมีจิตสำนึกที่ดีในการรักษาความสะอาด มีสุขนิสัยที่ดีในการทิ้งมูลฝอย มีความสนใจและเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนซึ่งจะเป็นเยาวชนของชาติ ทำให้นักเรียนมีนิสัยและความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมายเห็นคุณค่าของมูลฝอย สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีกครั้ง และนักเรียนยังมีความรู้เกี่ยวกับการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีและได้บริโภคผักปลอดสารพิษ

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ดังกล่าว ในการกำจัดมูลฝอยของครูและนักเรียน จะใช้การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมระหว่างครูและนักเรียน โดยกำหนดกิจกรรมเป็นโครงการต่าง ๆ ซึ่งจากข้อมูลจะเห็นว่า การดำเนินโครงการของโรงเรียนอาศัยแนวคิดการลดปริมาณมูลฝอยตามวิธี 5 Rs ของ สุทิน อยู่สุข (2531) ได้กล่าวว่า วิธีการลดปริมาณมูลฝอยตามวิธี 5 Rs ได้แก่ Reject Reduce Reuse Repair และ Recycle ซึ่งบทบาทในการกำจัดมูลฝอยของครูคือการถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมูลฝอยให้นักเรียนเพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นรวมทั้งเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน สำหรับบทบาทของนักเรียนจะเป็นผู้ปฏิบัติโดยตรงเพื่อจะได้เข้าใจอย่างลึกซึ้งวิธีการกำจัดมูลฝอยของนักเรียนที่เป็นไปตามทฤษฎีได้แก่ 1) Reject หรือการหลีกเลี่ยง โดยนักเรียนจะใช้กล่องใส่ข้าวที่ทำด้วยพลาสติกหรือวัสดุอื่น ๆ ที่ไม่ใช่โฟม 2) Reduce หรือการลดปริมาณการใช้ วิธีนี้นักเรียนจะใช้กระดาษทั้ง 2 ด้านในงานทั่วไป แทนที่จะใช้กระดาษเพียงด้านเดียว หรือการรับประทานอาหารหรือขนมเฉพาะในโรงอาหารเท่านั้น ไม่นำมาทานนอกบริเวณอาหารเพื่อเป็นการลดปริมาณมูลฝอย การทิ้งมูลฝอยอย่างถูกวิธีโดยการคัดแยกมูลฝอย หรือกิจกรรมดาวพิเศษ กิจกรรมคัดแยกมูลฝอย ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจะก่อให้เกิดโครงการต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงธนาคารมูลฝอยด้วย 3) Reuse หรือการใช้ซ้ำ วิธีนี้นักเรียนจะทำโดยการนำถุงพลาสติกที่ใช้แล้วกลับมาใช้ซ้ำ เช่น

นำถุงพลาสติกขนาดใหญ่มาเป็นที่รวบรวมมูลฝอย ใช้ขวดบรรจุน้ำมาใช้บรรจุน้ำ การนำกระดาษที่
ใช้หน้าเดียวกลับมาใช้ซ้ำ 4) Repair หรือการซ่อมแซมเพื่อใช้ใหม่ วิธีนี้ส่วนใหญ่จะเกิดจาก
ผู้ปกครองของนักเรียนที่จะนำของใช้ที่ชำรุดเสียหายมาซ่อมแซมแล้วนำไปใช้ใหม่ เช่น การซ่อมแซม
เครื่องใช้ไฟฟ้าต่าง ๆ หรือ การปะชุนเสื้อผ้าที่ชำรุดเสียหาย ซึ่งการซ่อมแซมของใช้ที่ชำรุดเสียหาย
นอกจากจะเป็นการช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายแล้วยังเป็นการช่วยลดมลพิษทางอ้อมด้วย นอกจากนี้
ทางโรงเรียนเองเมื่อสิ่งของเครื่องใช้เกิดความเสียหาย ก็จะมีการซ่อมแซมและกลับมาใช้ใหม่ให้
สิ่งของนั้น ๆ ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า 5) Recycle หรือการแปรสภาพเพื่อใช้ใหม่ วิธีนี้นักเรียนจะ
กระทำได้จากโครงการต่าง ๆ เช่น กิจกรรมกระดาษรีไซเคิล กิจกรรมการทำอิฐบล็อกจากกระดาษ
ไม่ไร้ค่า หรือแม้แต่ในวิชางานประดิษฐ์ที่ครูให้นักเรียนประดิษฐ์ชิ้นงานจากมูลฝอยที่สามารถนำมา
ใช้ได้ เช่น เศษผ้าทำเป็นพรมเช็ดเท้า เป็นต้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved